

Список використаних джерел

1. Боришевский М. И. Развитие саморегуляции поведения школьников. дис. на здобуття наук. ступеня доктора психол. в форме науч. докл. 19.00.07 «Педагогическая и возрастная психология» / М. И. Боришевский. – К., 1992. – 77 с.
2. Конопкин О. А. Психологические механизмы регуляции деятельности. – М.: Наука, 1980. – 256 с.
3. Позіненко Ю. В. Роль саморегуляції в оптимізації професійної діяльності працівників правосуддя : Автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.06 «Юридична психологія» / Ю. В. Позіненко. – Х., 2004. – 20 с.
4. Якимчук А. В. Проблема саморегуляції психічної стійкості начальників оперативного-розшукового підрозділів Державної прикордонної служби України // Збірник наукових праць. – Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2007. – № 38 ч. II. – С. 207–209.

Добош Вікторія Василівна,

курсантка факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЕРІЙНИХ УБИВЦЬ

З-поміж багатьох видів злочинної діяльності особливий інтерес для психологічного дослідження має серійне вбивство. На думку деяких дослідників, для маніяка вчинення нових злочинів перетворюється на важливу потребу, яку він прагне задовольнити, і це породжує все нові хвилі насилля. Для кращого розуміння психології серійного вбивці також важливо дослідити, якими способами вчиняється злочин (побиття, зґвалтування жертви, наявність певного фетишу, спосіб убивства, загалом – «злочинний почерк»).

Як відомо з літератури, до специфічних ознак, які відрізняють серійне вбивство від інших видів злочинів, відносяться:

- кожен раз вбивця вчиняє одне вбивство;
- вбивця в більшості випадках працює один, без співучасників;
- повна відсутність свідків;
- під час злочину злочинець вчиняє насильницькі дії.

На думку американських дослідників, щоби маніяк розпочав злочинну діяльність, має бути «пускова ситуація», котра підсилює бажання до скоєння вбивства. Наприклад, зневажливе ставлення коханої людини чи керівника на роботі, яке викликає у пам'яті образи травмуючої ситуації з дитинства. При цьому важливо, що в дорослому віці маніяк не може подолати негативні психічні стани, і звертається до звичного з дитинства способу психологічного захисту – уходу у світ

фантазій, в яких він домінує та жорстко контролює ситуацію. Згодом в даної особи може виникнути бажання «розіграти» такі фантазії у реальному житті [3].

Підвищити рівень задоволення на стадії фантазій маніяк може використовуючи певні фасилітатори: алкоголь, наркотики, порнографію тощо. Відомо, що такими фасилітаторами користувалися багато серійних вбивць [3].

На думку багатьох вчених, мотивами для скоєння серійних злочинів є злість та непоко́ра, а передумовами формування злочинної мотивації можуть виступати травми дитинства, пов'язані з неправильним вихованням, або з випадками, коли батьки ігнорували чи схвалювали насильницькі дії дитини по відношенню до інших.

Р. Л. Ахмедін зазначає, що у злочинців спостерігаються наступні рівні деградації:

1. Безсвідомий – він є найглибшим та найскладнішим рівнем людської психіки, насамперед, це зумовлено тим, що на цьому рівні зберігаються сукупність інстинктивних та витіснених спогадів;

2. Передсвідомий – у ньому зберігається інформація котра непотрібна людині саме зараз, іншими словами це рівень доступної пам'яті;

3. Свідомий – це верхній рівень людської психіки, в ній перебувають переживання, котрі трапляються з людиною саме в даний момент часу та орієнтовані на установки соціуму [1].

Дана класифікація базується на структурі особистості З. Фрейда і вказує на те, що у становленні серійних убивць значну роль несуть несвідомі, витіснені дитячі травми та неконструктивні психологічні захисти.

Започаткована у ФБР США процедура створення «психологічного профілю» злочинця, спрямована на встановлення особистості маніяка, складається з п'яти основних етапів:

– ретельне вивчення або аналіз природи та сутності злочину і типів осіб (типологія осіб, які вчинили діяння в минулому);

– ретельний аналіз місця події;

– поглиблене вивчення оточення, занять та захопленнь жертви (жертв) і підозрюваного;

– формування можливих мотивуючих факторів усіх задіяних у розслідуванні осіб;

– описання злочинця (на підставі зовнішніх проявів поведінки його можливої психологічної сутності) [2].

Отже, аналіз місця події, характеристик жертв та «злочинного почерку» є провідними факторами при розслідуванні серійних вбивств та для визначення особистості злочинця.

Таким чином, аналіз літератури, котра присвячена психологічним дослідженням серійних вбивць, показав, що для становлення маніяка необхідна якась причина, або ж травма, яку вбивця отримав в дитинстві, і про яку нагадали події у його дорослому

житті. Людина стає залежною від своїх фантазій, котрі дарують їй насолоду та розрядку, а у деяких випадках – відчуття домінування над жертвою. Серійні вбивці потребують психологічної допомоги, для того, щоби дізнатися корінь вчинення злочинів, і щоби запобігти подальшим убивствам.

Список використаних джерел

1. Ахмедин Р. Л. О природе «маски нормальности» серийных убийц. Известия Алтайского государственного университета. 2001. № 2 (20). С. 35–38.
2. Дуглас М. Погружение во мрак. М. : КРОНИ-ПРЕСС, 1998. 448 с
3. Chan H.C. Understanding sexual homicide offenders. Springer, 2015. 179 p.

Дручек Олена Василівна,

доцент кафедри правового забезпечення
службово-бойової діяльності Національної
гвардії України Київського факультету
Національної академії Національної гвардії
України, кандидат юридичних наук, доцент

ГРОМАДЯНСЬКА КУЛЬТУРА: ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ, ОЗНАКИ, СУТНІСТЬ

Необхідною умовою ефективного функціонування в Україні демократичних інститутів та громадянського суспільства є наявність певних поведінкових стереотипів у сфері політичного і суспільного життя, зокрема, громадянської культури. Як відомо, вперше термін «громадянська культура» було використано Ч. Марріамом, автором проєктів дослідження психологічних та соціологічних аспектів політичної поведінки у 20–30 рр. ХХ ст. Більшість сучасних підходів до розуміння громадянської культури ґрунтуються на концепції, запропонованій у 60–70 рр. минулого століття американськими соціологами Г. Алмондом та С. Вербою, яка полягає у визнанні феномену громадянської культури модифікацією демократичної політичної культури, що відповідає стабільній демократичній системі. Визнаючи громадянську культуру «найвищим шаблоном» політичної культури, Г. Алмонд і С. Верба розглядали останню як сукупність орієнтації індивідів щодо реальної політичної системи та власної політичної поведінки. На думку зазначених соціологів, «громадянська культура» притаманна суб'єктам політичного процесу, які у своїй діяльності надають перевагу інтересам усього суспільства, а не приватним або корпоративним потребам. Діяльність таких суб'єктів, як правило, спрямована на забезпечення громадянського консенсусу через дотримання принципу верховенства права. Громадянську культуру, як соціальний феномен, характеризують примат прав і свобод індивіда, діалектична єдність прав і обов'язків громадян.